

ЕТНОЕСТЕТИКА УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОПІСЕННОЇ ТРАДИЦІЇ У ВИКОНАВСЬКІЙ ТВОРЧОСТІ СПІВАЧКИ ОКСАНИ МУХИ

В. В. Осипенко. Етноестетика української народнопісенної традиції у виконавській творчості співачки Оксани Мухи

Наголошено на актуальності музикознавчого усвідомлення ціннісних категорій етноестетики. З'ясовано значення етнокультурної складової у формуванні естетичного світогляду О. Мухи. Розглянуто художню образність знакових народних пісень репертуару співачки, що входить до етноестетичного фонду української народнопісенної традиції. Окреслено загальні ознаки виконавської специфіки етноестетики народнопісенної традиції України, зокрема її вокально-технічної складової. На ґрунті аналізу виконавських версій народних пісень виявлено етноестетичні ціннісні компоненти у творчості О. Мухи.

Ключові слова: українська народнопісенна традиція, виконавська версія народної пісні, етноестетика, Оксана Муха.

V. Osypenko. Ethnoaesthetics of the Ukrainian folk song tradition in the performance of the singer Oksana Mukha

The topicality is associated with the need for musicological understanding of the value categories of ethnoaesthetics in the creative activity of singers that represent the Ukrainian folk song tradition in modern variety vocal art.

The purpose of the article is to identify ethnoaesthetic value components in the performance of O. Mukha as a personification of the uniqueness of the Ukrainian national expression.

The methodology consists of scientific works of prominent Ukrainian scientists devoted to the study of ethno-aesthetic ideas and criteria in the traditional songs of Ukraine (Y. Harasym, T. Orlova, V. Lychkova), as well as genre-style and performance specifics of Ukrainian musical folklore (K. Kvitka, F. Kolessa, A. Ivanytskyi, S. Hryts).

The results. The artistic imagery of the iconic folk songs of O. Mukha repertoire, which is a part of the ethno-aesthetic fund of the Ukrainian folk song tradition, is considered. The general features of ethnoaesthetics of the folk song performing tradition of Ukraine, including its vocal and technical component are outlined.

The novelty. The article considers the performance of O. Mukha for the first time and reveals ethnoaesthetic value components in it.

The practical significance. The study of the essence of folk singing as an art with its own artistic and value component, based on an established system of qualitative components of ethnoaesthetics, as well as the study of performing experience of prominent Ukrainian folk singers are the necessary practical material for creating a scientific basis and general methodology of folk vocal art.

The conclusions. Musical ethnoaesthetics as a component of traditional culture covers the semantic field of songs, concentrating on the structure, rhythmic and size of a poem, the richness of national melos, its intonation and tonality basis. Ethnoaesthetics of the folk song tradition of Ukraine is manifested in the uniqueness of the national expression, namely: vocal-timbre color of sound, in the peculiarities of intonation, freedom of metro-rhythmic movement, variability and melismatic richness.

In O. Mukha's works, the creation of the sound matter of the modern performance version of a folk song is based on the perception of song intonation as sound emotion and understanding of the boundless ocean of ancient symbols of the national musical language, which during centuries has crystallized in the folk song tradition. Her works grow out from the reflection on the national song culture and traditions of her family. Work on each ancient relict of tradition is based on discovering the potential of the power of its aesthetic, spiritual and emotional impact on listeners, perception of the stock of expressive possibilities.

Keywords: Ukrainian folk song tradition, performing version of folk song, ethnoaesthetics, Oksana Mukha.

Актуальність теми дослідження. Широкий вияв етнічного компоненту на популярних всеукраїнських пісенних телешоу та успішні презентації яскравих сучасних етнопроектів промовисто свідчать про активний розвиток виконавського фольклоризму в сучасній культурі. Попри сталий інтерес науковців до зазначеного виконавського напрямку, досліджень, присвячених розкриттю його сутності як мистецтва із власною художньо-ціннісною складовою, що ґрунтується на усталеній системі якісних компонентів етноестетики, вкрай

не достатньо. Актуальність теми зумовлена необхідністю музикознавчого осмислення ціннісних категорій етностетики у творчій діяльності співаків, що репрезентують українську народнопісенну традицію в сучасному естрадному вокальному мистецтві.

Постановка проблеми. Саме вивчення етностетики як важливого компонента традиційної культури України вможливає розуміння сутності екзистенції української народної пісенності в сучасному професійному виконавстві. Проте нині проблематика української музичної етностетики залишається на маргінесі сучасного музикознавства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Український пісенний фольклор як естетичний феномен уперше у вітчизняній фольклористиці став предметом комплексного дослідження в докторській дисертації Я. І. Гарасима (2010). У контексті розгляду етностетичних уявлень і критеріїв у традиційній пісенності України, їх генези та специфіки формування науковець стверджує, що в традиційній культурі України рельєфно виявляється народне розуміння краси — краси звука і барви, краси почуття і думки, краси мрії і краси вчинку. Ще І. Франко розмірковував про твори народної лірики: «мнозі з них можуть сміло рівнятися з найдосконалішими того роду творами всіх часів і народів. <...> мелодії многих із тих пісень так чудово хороші, що слова становлять лиш половину їх чаруючої сили» (Франко, 1882).

Сучасна дослідниця Т. Орлова (1996) розглядає етностетичні категорії як парадигми в історичному розвитку національного мистецтва, а також убаचाє в первісних етностетичних уявленнях передумови та один із засобів формування етносвідомості.

Мета статті — виявити етностетичні ціннісні компоненти у виконавській творчості О. Мухи як уособлення неповторності українського національного вислову.

Реалізація мети передбачає вирішення таких завдань:

- розглянути художню образність знакових народних пісень репертуару співачки, що входить до етностетичного фонду української народнопісенної традиції;
- окреслити загальні ознаки виконавської специфіки етностетики народнопісенної традиції України;

- з'ясувати значення етнокультурної складової у формуванні естетичного світогляду О. Мухи;

- на ґрунті аналізу виконавських версій народних пісень виявити етностетичні ціннісні компоненти у творчості О. Мухи.

Матеріал дослідження становили записи інтерв'ю, телевізійні програми, записи з концертних виступів О. Мухи.

Наукова новизна. У статті *вперше*:

- окреслено загальні ознаки виконавської специфіки етностетики народнопісенної традиції України, зокрема її вокально-технічної складової;
- розглянуто виконавську творчість О. Мухи та виявлено в ній етностетичні ціннісні компоненти;

Набуло подальшого розвитку осмислення сутності етностетики як важливого компонента традиційної культури України.

Виклад основного матеріалу дослідження. На певні естетичні характеристики народного співу звертав увагу К. Квітка. Науковець визначав особливий стиль «натуральних» співачок у «розумінні самого способу давати звук і експресії» (Квітка, 2010, с. 526). К. Квітка підкреслював у виконавстві народних співачок глибоке відчуття естетичної краси поезії та музичної мови традиційних пісень. «Чарівну принадність» народного співу дослідник убачав у невіддільності та абсолютній природній гармонії між поетичним словом і наспівом. «Треба залишити той звиклий погляд, що “народні” мелодії дуже прості і не трудні» (Квітка, 2010, с. 35). Народні думи розкривають «естетичне сутєво нашої благородної старовини» (Квітка, 2010, с. 36).

У контексті вивчення виконавської специфіки феномену традиційного протяжного стилю А. Іваницький убачає його головний сенс у темброво-динамічному напруженні. Насичене грудне звучання гучного протяжного співу, на думку вченого, є засобом як психофізичної розрядки, так і задоволення естетичних потреб (Іваницький, 2004, с. 146).

Я. Гарасим (2010), вивчаючи еталонний фонд традиційної естетосфери української народнопісенної культури, сформований у результаті взаємодії географічно-кліматичних, історико-соціологічних та етнопсихологічних чинників, запевняє, що естетичний компонент традиційної культури, який існував з найдавніших часів у синкретизмі з релі-

гійним, магічним, утилітарним та етичним, в епоху так званого класичного фольклору, став основою формування специфіки народної пісенності як виду мистецтва.

Найперше, що вражає в концертних виступах співачки і скрипальки, лауреата гран-прі першого Міжнародного конкурсу українського романсу ім. Квітки Цісик, переможниці талант-шоу «Голос країни» О. Мухи, це щирість висловлювання і близький до молитовного стан артистки під час виконання народної пісні. Для неї важливою є катарсична функція співу — певне душевне очищення за допомогою давньої народної пісні. Співачка розуміє свою творчість як місію, що має зберегти українську народну пісню в «чистому вигляді». Вона прагне відшукувати, фіксувати зразки традиції, які відмирають, та відтворювати їх із глибоким знанням, великою любов'ю, щирою повагою. Для О. Мухи важливо, щоб звучали пісні, «які нас як українців характеризують, в яких є наша історія, наші символи українські, <...> що на століття будуть нас зігрівати, об'єднувати, на яких я виросла, які співали мої батьки» (Під абажуром «Оксана Муха. Співати аби жити»).

Істотною складовою формування естетичного світогляду О. Мухи стало саме етнокультурне підґрунтя. Її любов до народної пісні, утаємниченість базуються на насиченому українським співом дитинстві. У свідомість майбутньої співачки входив певний культурний код народу, за яким стоїть особливе традиційне бачення світу, загально визнана національна система цінностей і норм. Найглибшим спогадом, найпершим пісенним враженням дитинства О. Мухи була колискова матусі. Традиційно сон українських діточок пильнували «фантастичні люлі-гулі — ангели-птиці» (Чумарна, 2007, с. 7), так і маленьку Оксану «заколисували» воркотливі голуб із голубкою. Перед сном мати співала двом донечкам баладу про двох голубів. Відома дослідниця української звичаєвості М. Чумарна пише про «голубиність» українського світогляду як устремління до одухотвореності кожної хвилини життя, кожного людського кроку. Голуби є сталими образами давньої української космогонії. Збереглися поетичні тексти стародавніх колядок, що розповідають як священні птахи — голубоньки — допомагають Богу створювати Світ, а у деяких текстах сам Бог символічно зображений голубом. У

народній міфопоетичній уяві пара голубів є образом найвищої ніжності, краси і чистоти. Мамина колискова «Ой там на горі, ой там на крутій...» заклала в дітях любов до народної пісні як реалізацію духової потреби краси. На думку М. Чумарної, народний пісенспів українців містить «усвідомлення своєї причетності до неба, до життєтворчого співу, що його ритми відчутні лише на дотик серця?» (Чумарна, 2007, с. 4). Адже фольклористи фіксували особливе ставлення народу до пісні. Ф. Колесса стверджував: «Скрізь межі нашим сільським людом є розширене віруване про якесь висше неземске походжене пісень» (Колесса, 2009, с. 167).

У баладі «Ой там на горі» звучить трагічний мотив утрати милого. Закохані постають у символічних образах двох голубів (голуб і голубка в парі — символ вічної й вірної любові). Туга голубки за милим втілена через жанр голосінь, увиразнюючи увесь розпач і любов згорьованої дружини. Як згадує співачка, це надзвичайно вражало її, «було так соромно за того стрільця...» (Муха, 2019).

Образ стрільця-молодця часто трапляється в колядках. У давніх поетичних текстах стрілець має намір застрелити звіра або птаха, які показуються його батьком, матінкою чи милою та за своє життя обіцяють молодцю допомогу у сватанні. Але в баладі стрілець-молодець стріляє в голуба та розлучає закохану пару, чим порушує закон життя та гармонії світу.

Старовинна алегорична балада, поширена від Попраду до Дону, на думку С. Грици, може мати літературне походження. Один з варіантів балади вперше опубліковано в збірці В. Трутовського (1776). На сьогодні її зафіксовано в чисельних варіантах: західно-подільському, волинському, лемківському, полтавському, поліському та ін. Вони «стабільні за текстом, силабікою, не сталі за мелодією, способами виконання, що підтверджує парадигматичну природу фольклорного зразка-парадигми, змінність його руху у просторі та пристосування кожного з варіантів до модусів мислення середовища їх побутування, залежних від індивідуального потрактування твору» (Грица, 2020, с. 425). Це одна з найулюбленіших пісень України, що побутує у всіх регіонах у різноманітних локальних варіантах наспіву. «Коли ж яка пісня прийме ся між народом так широко, що її співають усі

Русини-Українці, які живуть у горах і на долах, і над Сяном і над Тисою, і над Дніпром і над Доном, то очевидно мусить бути у тій пісні якась незвичайна краса і примана, що вона скрізь усім так подобає ся, усім однаково промовляє до серця. І так воно єсть: така пісня вам висказує не лиш те, що чує один чоловік, вона виспіває те, що відчуває цілий народ», — стверджував Ф. Колесса (2009, с. 168).

Ніжно, вишукано і сердечно виконала О. Муха згадану баладу в програмі «Зіркова п'ятірка»: співачка ОКСАНА (ексклюзивне інтерв'ю) 7.12.2019 (*Культурний блог «Зіркова п'ятірка»: співачка ОКСАНА МУХА (ексклюзивне інтерв'ю, 2019)*). Її виконанню притаманні агогічна виразність, глибока емоційність та традиційне ставлення до пісенспіву як до священнодійства. Вокально-технічну специфіку становлять близька позиція вимови, прикрита манера співу грудного резонування, тонке інтонування, ледь помітне глісандування, трапляється придихальна атака звука, що характерно для співу при колісці. Балада має поспівочний тип мелодики, з певною специфікою ладової організації. Вузкоамбітусний наспів (у межах малої сексти) має два устої, на відстані чистої кварта один від одного. Особливістю давнього народного пісенного вислову є те, що він ґрунтується на звукових опозиціях за тривалістю, висотою, положенням у формі. Відповідно, спосіб інтонування має свою специфіку, оскільки співвідношення тонів наспіву не відповідає звичному характеру тяжінь мажоро-мінорної системи. Ритмічна організація не відзначається акцентною періодичністю, а розгортається вільно, підпорядковуючись іншому принципу. А саме, розспівні звуки, які мають емоційну, естетичну та катарсичну функції, виконуються народними співаками з суттєвим подовженням тривалості, водночас короткі звуки, що увиразнюють зміст, завдяки вимовлянню поетичного тексту виголошуються із помітним прискоренням. У традиційній культурі спів є певним звуковим кодом, передусім ознакою самого життя, «цього» світу живих, а також важливим засобом його гармонізації.

За словами О. Мухи, особливе місце сили для неї — це с. Глуховичі Пустомитівського р-ну Львівської обл., де жила рідна бабуся Бронеслава. Там дитячі спогади, особливе звучання природи, неповторне відчуття доторкання до чогось правдивого, істинного,

бабусині співи, приємні згадки, як везли із Львова їй у подарунок, вивчені до свята Різдва колядки в 4-голосному звучанні родинного гурту. У програмі ТРК Львів «Оксана Муха: творчий портрет» (частина 2) (20.05.2013) (*Оксана Муха: творчий портрет. Частина 2*) Оксана заспівала разом із бабусяю «Ой чи ти, чи не ти по воду ходила».

Рідна бабуся О. Мухи Бронеслава глибоко закорінена в традиційну культуру, де народний спів упорядковував навколишній світ та відтворював його в пісні як найбільш екзистенційному жанрі фольклору. В атмосфері родинних свят, постійної присутності співу в побуті, у спілкуванні з бабусяю традиційна пісенність формувала духовну складову життя Оксани, «вимальовувала» в ній етнічну світоглядну картину світу, яка органічно проявляється в її творчості. «Велике щастя мати свої рідні традиції. Дуже дорого для мене є, що я народжена на землі, яка має своє глибоке коріння, — зазначає О. Муха. — Люди стають сильнішими, відкриваючи свою історію. Тому Різдво для мене — це час, коли я можу відкривати для людей неймовірні колядки» (SMC із Оксана Муха & Назар Савко & «творча студія Джерело» Любов Ступчук).

Найбільш улюбленими колядками родини співачки є «Бог ся рождає», «Тиха ніч», «Пасли пастирі вівці на горі», «Нова радість стала». Сімейним скарбом є колядка, яку співала бабуся Броня, «Пасли пастирі вівці на горі», «Коли бабця її співала, це мене дуже тішило. Це була казка. <...> це дуже моє, я її ніде не чула більше, мені шкода, якщо воно загине, тому хочу її співати» (Особу STO Оксана Муха Тернопіль 4 січня 2019). І. Нечуй-Левицький визначав особливе значення для вивчення народного світогляду давніх колядок як «догматиків, тропарів й кондаків в честь світлих небесних сил» (Нечуй-Левицький, 1992, с. 6). Дослідник і письменник стверджував: «фантазія наших пращурів любить правду і естетичність <...> геть-то описує красу міфічних образів такими фарбами, як в християнських акафістах описується краса християнських святих, так що вже автор не знає, й до чого прирівняти їхню красу і святе життя» (Нечуй-Левицький, 1992, с. 6).

О. Муха з успіхом виконує на концертах давній наспів зимового календаря «А в горі, в горі, глибокім зворі...», який знайшла в збірці «Пісні Галичини» та надала йому нового життя. Співачка намагається розкрити сенс

язичницького обрядового співу, спрямованого на гармонізацію земного життя через оспівування та славлення Божественного моменту творення світу і народження світла. Колядка у виконанні О. Мухи звучить у відкритій народній манері давнього обрядового співу, з його магічно-сакральним змістом. Темброво насичений «кличний» звук відтворює атмосферу прадавнього Різдва. В українській традиції виконання колядок та пов'язані з ними обрядові дії було спрямовано на формування відчуття причетності до Творіння; також вони сприяли налагодженню духовного спілкування з душами предків, відчуття Єдності Роду. Тексти давніх колядок — різдвяних язичницьких молитов — зберігають образ Світового дерева, що вважається найархаїчнішим символом, а також сутнісним елементом національного світогляду і відображення етнічної космогонічної концепції. Найдавніші образи-символи колядки — це світове дерево, птахи-деміурги (творці світу), Сльоза, космічне море.

Виконавська інтерпретація колядки «А в горі, в горі...» має відкрити, крещендуючу форму. Із 7-ї строфи до голосу приєднуються спочатку ледь чути звучання електрогітар та ударних інструментів, фіксуючи основний опорний тон наспіву «ля» в низькому регістрі. Це додає об'єму звучанню, відчуття простору, безмежності. Загальне крещендо підтримують чоловічі голоси — «Славен є, Славен єсть Боже» приспівують з 10 строфи музиканти-інструменталісти, аналогічно до обрядового співу, коли всі учасники підхоплюють та стверджують думку заспівувача, волхва, носія священних текстів, посвяченого в традицію. Піднесено, дуже ритмічно чітко, як аналогічні зразки зазвичай виконується носіями традиції. Інтонування є виразним, відповідним до специфіки давніх пісенних пластів, що складаються з досить автономних сегментів, ладо-мелодичних елементів. Логіку ладових тяжінь визначають як головний опорний тон, так і тимчасові устої. Так, фінальний устій строфи («сі») не збігається з основним опорним тоном («ля»). Великосекундова змінність устоїв «ля — сі» (головний і кінцевий) та «мі-ре» (тимчасові). У цьому наспіві простежується архаїчна інтонаційно-поспівкова дискретність. Наявність таких ладових елементів, сегментів, як тритоніка (вгору сі-ремі) та тетратоніка (вниз ля-фа#-мі-ре) — це

залишки ангемітонно-хазматичних ладів, що вказують на відгомін епохи мовно-музичного інтонування, коли інтонації півтону не були ще засвоєними. Поспівки-сегменти маломістких звукорядів зосереджені навколо кварто-квінтових опорних тонів.

Більш повно проявляє себе етностетика української народнопісенної традиції у виконавських версіях співачки, які зорієнтовано на відтворення краси давнього автентичного мистецтва співу. За словами О. Мухи, найближчою для неї є акапельна народна пісня. Тому показовим для творчості співачки є виконання без супроводу однієї з найпоширеніших пісень про кохання «Чи це ж тая криниченька». На особливу любов народу до цієї пісні вказує факт популярності сюжетного рушника із її поетичними рядками. Картинки з народного життя на сюжетному рушнику, що існує в народній культурі України біля ста років, супроводжує коментар. Найчастотніше вишитою словесною формулою-епіграфом є «Оце ж тая криниченька, що голуб купався. Оце ж тая дівчинонька, що я женихався». Такі епіграфічні вишивки зафіксовано на Волині, Полтавщині, Чернігівщині, Тернопільщині, у м. Краматорськ. Дослідниця епіграфічної вишивки Т. Волквічер у власному електронному покажчику має 1605 зразків, 127 з яких із поетичними рядками з пісні «Оце ж тая криниченька...».

Одну з найулюбленіших пісень «Чи це ж тая криниченька, що голуб купався...» містить збірка записів українських народних пісень С. Тобілевич. Талановиту народну співачку з тонким художнім чуттям М. Лисенко називав «живим збірником українських народних пісень». Серед пісень про кохання, зібраних у центральних областях України у розділі «Родинно-побутові пісні», надруковано наспів та 4 строфи поетичного тексту. Варіант наспіву «Чи це ж тая криниченька», що належить до цієї ж пісенної парадигми, знаходимо також у збірці «Золоті ключі Пісенник Вип. 2» (Ревуцький, 1964, с. 54). Якщо перше джерело не надає нам відомостей про місце запису пісні, то цей зразок, віднесений упорядниками до побутових пісень, зафіксовано (з більш повним поетичним текстом) у с. Іржавець Прилуцької округи на Полтавщині з голосу О. Д. Ревуцької. Зберігся аудіозапис іншого варіанту розспіву цієї народної пісні у виконанні українського оперного співака І. Бонда-

ренка. Фірма «Pathé Records» у 1909 р. здійснила запис 10 українських народних пісень у його виконанні в супроводі бандури.

Поетичний текст ліричної пісні про кохання містить немало символів та образів, що входять до еталонного етноестетичного фонду української народнопісенної традиції: криниченька, вода, голуби та орли. Вода — символ життя й долі, криниця — місце побачення закоханих, купання голуба символізує вибір пари, любов парубка та його женихання. Орел часто в піснях символізує вирок долі. Доля завадила щастю бути разом із коханою дівчиною.

Із запропонованих збіркою 14 строф народного поетичного тексту О. Муха презентує власну виконавську версію, озвучуючи 6 із них. Співачка майстерно використовує техніку прикриття: гнучко виспіває, ледь помітно переходячи з відкритої манери резонування на різною мірою прикрите звучання. Вимова близька до літературної, тому що пісню опрацьовано з друкованого джерела. Самобутньому виспівуванню притаманна ритмічна свобода із тенденцією подовження другої долі, що привносить до епізодичного відчуття тридольності. Внутрішньо зосереджуючись, О. Муха виспіває свій душевний стан у художньо-естетичну форму власної виконавської версії народної пісні.

Висновки. Музична етноестетика як складова традиційної культури охоплює смислове поле пісень, концентруючись у структурі, ритміці та розмірі вірша, багатстві національного мелосу, його інтонаційно-ладової основи. Етноестетика народнопісенної виконавської традиції проявляється в неповторності національного вислову, а саме: вокально-тембровому колориті звучання, особливостях інтонування, свободі метро-ритмічного руху, варіативності та мелізматичному багатстві.

В О. Мухи творення звукової матерії сучасної виконавської версії народної пісні базується на усвідомленні пісенної інтонації як звукоемоції та пізнання безмежного океану давньої символіки національної музичної мови, що віками кристалізувалася в народнопісенній традиції. Етноестетичні ціннісні компоненти виконавської творчості співачки проявляються у:

- формуванні репертуару (виконавиця обирає найкращі знакові взірці, що входять до етноестетичного фонду української народнопісенної традиції);

- відтворенні специфіки народнопісенного виконавства (способу інтонування, мелізматички, фразування, темпо-ритмічного розвитку та варіативності);

- щирості та сердечності співу як вияву кордоцентричності української ментальності.

Творчість О. Мухи зростає з рефлексії над національною пісенною культурою та традиціями свого Роду. Робота над кожним давнім зразком-реліктом традиції ґрунтується на відкритті потенціалу сили його естетичного, духовного та емоційного впливу на слухачів, усвідомленні запасу виражальних можливостей.

Перспективами подальших досліджень є вивчення української музичної етноестетики як важливого потенціалу розвитку національного професійного мистецтва. Важливе спрямування музикознавчого розгляду етноестетичної складової народнопісенної традиції на практичне вирішення нагальних проблем сучасного виконавського фольклоризму, зокрема формування концепційних засад цього напрямку.

Список посилань

- Гарасим, Я. І. (2010). *Етноестетика українського пісенного фольклору* (Рукопис дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук за спеціальністю 10.01.07 — фольклористика). Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ. Відновлено з https://otherreferats.allbest.ru/moscow/00574190_0.html.
- Грица, С. Й. (2020). *Необрядовий фольклор західних регіонів України: регіонально-жанрова антологія*. Київ: Ліра-К.
- Іваницький, А. І. (2004). *Український музичний фольклор: підручник для вищих учбових закладів*. Вінниця: НОВА КНИГА.
- Квітка, К. (2010). *Зібрання праць: Прижиттєві публікації (1902–1941)*. Богдан Луканюк (Ініціатор та керівник проекту); Ліна Добрянська (редактор). Львів. Електронне перевидання. Відновлено з <https://sites.google.com/site/zpkkvitky/>.
- Колесса, Ф. (2009) Огляд українсько-руської поезії. *Вісник Львівського університету*. Серія: Філологія (Вип. 47, с. 166–272). Відновлено з https://labs.lnu.edu.ua/folklore-studies/wp-content/uploads/sites/3/2016/02/Kolessa_F_Ohliad_narodnoji_poeziji_Lviv,2009.pdf.
- Личковах, В. А. (2014). Методологічні проблеми визначення особливостей української естетичної думки. *Ученые записки Таврического национального университета имени В. И. Вернадского*. Серія: «Філософія. Культурологія. Політологія. Соціологія». (Том 27 (66), № 1, с. 306–315).

- Культурний блог «Зіркова п'ятірка»: співачка ОКСАНА МУХА (ексклюзивне інтерв'ю). 7 грудня 2019. Ведуча: Мар'яна Оленська на Львівському телеканалі НТА. Відновлено з <https://www.youtube.com/watch?v=xPzki8fHV28>.
- Нечуй-Левицький, І. (1992). *Світогляд українського народу. Ескіз української міфології*. Київ: АТ «Обереги».
- Орлова, Т. (1996). Етноестетика в поняттєвому контексті сучасного мистецтвознавства. *Українська народна творчість у поняттях міжнародної термінології: примітив, фольклор, аматорство, наїв, кітч...*: колективне дослідження за матеріалами Других Гончарівських читань. Київ: Родовід.
- SMC із Оксана Муха & Назар Савко & «Творча студія Джерело» Любов Ступчук. Відновлено з <https://www.youtube.com/watch?v=QInBi3j6tuY>.
- Золоті ключі: пісенник (1964) (Вип. 2). Ревуцький, Д. М. (Упоряд.). М. М. Гордійчук (Ред.). Київ: Мистецтво.
- Франко, І. (1882). *Жіноча неволя в руських піснях народних*. Відновлено з <https://www.i-franko.name/uk/Folklore/1882/ZhinochaNevoljaVPisnjax.html>.
- Чумарна, М. (2007). *Золотий Дунай. Символіка української пісні*. Тернопіль: Навчальна книга — Богдан.
- Під абажуром. «Оксана Муха. Співати аби жити». Відновлено з <https://www.youtube.com/watch?v=KWapLRW6GUQ>.
- Оксана Муха: творчий портрет. Частина 2. (20.05.2013). Відновлено з <https://www.youtube.com/watch?v=OuQBPYWM9qs>.
- Osoby STO Оксана Муха Тернопіль 4 січня 2019. Відновлено з https://www.youtube.com/watch?v=rKL87AIGU_c.

References

- Narasym, Ya. I. (2010). *Ethnoaesthetics of Ukrainian song folklore* (Manuscript of the thesis for the degree of Doctor of Philology, specialty 10.01.07 — folklore). Taras Shevchenko National University of Kyiv. Kyiv. Retrieved from https://otherreferats.allbest.ru/moscow/00574190_0.html. [In Ukrainian].
- Hritsa, S. J. (2020). *Non-ritual folklore of the western regions of Ukraine: regional-genre anthology*. Kyiv: Lira-K. [In Ukrainian].
- Ivanytskyi, A. I. (2004). *Ukrainian musical folklore: a textbook for higher educational institutions*. Vinnitsa: NOVA KNYHA. [In Ukrainian].
- Kvitka, K. (2010). *Collection of works: Lifetime publications (1902–1941)*. Bohdan Lukaniuk (Initiator and project manager); Lina Dobrianska (editor). Lviv. Electronic reprint. Retrieved from <https://sites.google.com/site/zpkkvitky/>. [In Ukrainian].
- Kolessa, F. (2009) Review of Ukrainian-Russian poetry. *Visnyk Lvivskoho universytetu*. Series: Philology (Issue 47, p. 166–272). Retrieved from https://labs.lnu.edu.ua/folklore-studies/wp-content/uploads/sites/3/2016/02/Kolessa_F_Ohliad_narodnoji_poeziji_Lviv,2009.pdf. [In Ukrainian].
- Lychkovakh, V. A. (2014). Methodological problems of determining the features of Ukrainian aesthetic thought. *Uchenye zapiski Tavricheskogo natsional'nogo universiteta imeni V. I. Vernadskogo*. Seriya: «Filosofiya. Kul'turologiya. Politologiya. Sotsiologiya». (Vol. 27 (66), №1, pp. 306–315). [In Ukrainian].
- Cultural blog “Star Five”: singer OKSANA MUKHA (exclusive interview). December 7, 2019. Leading: on the Lviv TV channel NTA. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=xPzki8fHV28>. [In Ukrainian].
- Nechui-Levytskyi, I. (1992). *Worldview of the Ukrainian people. Sketch of Ukrainian mythology*. Kyiv: АТ «Oberehy». [In Ukrainian].
- Orlova, T. (1996). Ethnoaesthetics in the conceptual context of modern art history. *Ukrainska narodna tvorchist u poniattiakh mizhnarodnoi terminolohii: pryimityv, folklor, amatorstvo, naiv, kitch...*: collective research based on the materials of the Second Gonchariv Readings. Kyiv: Rodovid. [In Ukrainian].
- SMC із Оксана Муха & Назар Савко & «Творча студія Джерело» Любов Ступчук. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=QInBi3j6tuY>. [In Ukrainian].
- Golden keys: songbook (1964) (Issue 2). Revutskyi, D. M. (Compiler). М. М. Hordiichuk (Ed.). Kyiv: Mystetstvo. [In Ukrainian].
- Franko, I. (1882). *Female captivity In Russian folk songs*. Retrieved from <https://www.i-franko.name/uk/Folklore/1882/ZhinochaNevoljaVPisnjax.html>. [In Ukrainian].
- Chumarna, M. (2007). *Golden Danube. Symbols of Ukrainian song*. Ternopil: Navchalna knyha — Bohdan. [In Ukrainian].
- Under the lampshade. «Oksana Mukha. Sing to live». Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=KWapLRW6GUQ>. [In Ukrainian].
- Oksana Mukha: creative portrait. Part 2. (20.05.2013). Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=OuQBPYWM9qs>. [In Ukrainian].
- Osoby STO Оксана Муха Тернопіль January 4, 2019. Retrieved from https://www.youtube.com/watch?v=rKL87AIGU_c. [In Ukrainian].

Надійшла до редколегії 24.03.2021